

VOICE

PEDAGOGISKT MATERIAL

HEJ LÄRARE

”Vad vill du säga med din röst?” frågar Josette Bushell-Mingo, regissör och konstnärlig ledare för National Black Theatre Sweden, pjäsens initiativtagare Aurelia Dey. Året är 2020 och Black Lives Matter-revolutionen sveper över världen, efter att afroamerikanen George Floyd mördats av en vit polis i staden Minneapolis, USA. Miljontals människor går ut på gatorna och i ett stort antal länder diskuteras och rannsakas den strukturella rasismen, inklusive i Sverige.

Så föds idén till VOICE. I utvecklingsfasen samlar vi in berättelser från afrosvenska personer, främst kvinnor och icke-binära, om deras upplevelser av att vara svart i Sverige. Varje söndag samlas vi i ett tryggt, digitalt rum och samtalar kring uppväxt, familj, vänskap, systerskap, och dejting. Livet, helt enkelt. De här samtalen fungerar som inspiration till det som till slut ska komma att bli manuset till VOICE.

Samtidigt går tiden och de offentliga samtalen om rasism, privilegier och mångfald förändras, i takt med det politiska landskapet. Nu när vi går mot premiär kan en fråga sig: ”BLM - vad hände sen?”. Vi vill belysa vad som har hänt sedan dess, i alla fall inom en del av den afrosvenska gemenskapen.

Vårt mål har sedan projektets början varit att fördjupa samtalet om rasism i Sverige och bidra till en mer nyanserad och intersektionell bild av de här frågorna. Det har också från start varit viktigt att inkorporera den afrogöteborgska viben i föreställningen, särskilt sedan det blev klart att Angereds Teater skulle bli hem åt VOICE. Den viben finns med i föreställningen både när det gäller tonalitet, språk och musik. Det är viktigt dels för trovärdighetens skull, men också för att det är ett uttryck som förtjänar utrymme på scen och som den unga publiken förtjänar att känna igen sig och spegla sig i.

Det blev under utvecklingsfasen alltmer tydligt att privilegier var ett ämne vi ville undersöka närmare. I det offentliga samtalet pratas det sällan om privilegier mellan personer som tillhör olika minoriteter, exempelvis inom den afrosvenska gruppen eller andra icke-vita grupper. Vi upptäckte under våra söndagssamtal att många av deltagarna har behövt navigera i att bli behandlad antingen bättre eller sämre än sina svarta vänner och

familjemedlemmar på grund av hudton. Det är så kallad colorism, det vill säga att ju ljusare hudfärg du har desto fler privilegier har du i samhället. Genomgående under samtalen visade det sig att de som upplevt eller utsatts för colorism inte alltid haft ett språk för att prata om det.

Colorism i kombination med faktorer som klass, könsidentitet, sexuell läggning, funktionalitet och geografi gör att det finns i princip lika många afrosvenska erfarenheter som det finns afrosvenska personer. Vår önskan med VOICE är att ge tre av de erfarenheterna en röst.

I VOICE bjuds den unga publiken in till ett intimt samtal mellan tre vänner, och får en inblick i hur de hade det när de växte upp. Det är en inblick i en värld innan smartphones, när de svarta svenskarna som syntes i offentligheten gick att räkna på en hand och det endast fanns en afrosalong i hela Göteborg. En värld som på många sätt står i stark kontrast till dagens hyperdigitaliserade informationssamhälle, på gott och ont.

Idag är sociala medier en stor del av många ungas vardag. De kan spä på polarisering och användas till att skärskåda våra egna och andras liv, samtidigt som de också kan användas till att hitta samhörighet och organisera sig för förändring. Karaktärerna Ophelia, Kerstin och Leila guidar under pjäsen, liksom storasyskon, publiken genom denna komplexa verklighet, även om de själva inte alltid står helt stadigt i den. Vi hoppas att de tre vännernas framgångar, misslyckanden, och framförallt kärlek till varandra ska ingjuta hopp, ökad förståelse och hjälpa dagens unga att navigera sin samtid.

**Bästa,
Aurelia Dey & Palmira Koukkari Mbenga - Dramatiker Voice**

FÖRVÄNTNINGAR

Teater är fantastiskt och utmanande. Du ska sitta still länge, hålla fokus, befinna dig i en ovan situation, eventuellt hantera roliga, sorgliga, pinsamma saker som händer på scen samtidigt som du är omringad av dina klasskompisar som du också behöver förhålla dig till. Det är rimligt att plötsligt prata rakt ut, behöva gå på toaletten, gäspa och skratta på "fel" ställen. Vi är vana vid och älskar att spela för ungdomar, och önskar att du och dina elever får en bra upplevelse. Men vi förväntar oss inte att eleverna ska sitta still i salongen utan att reagera.

UNDER FÖRESTÄLLNINGEN

Skulle en särskild situation uppstå i scenrummet, t.ex. att någon blir hastigt sjuk eller om det förekommer kränkningar, så har vi på teatern rutiner för det. Om du som lärare upplever oro i elevgruppen under föreställningen, be om hjälp vid behov. Foajén är alltid bemannad med publikvärd eller administrativ personal. Tillsammans ansvarar vi för att eleverna får en trygg och fin upplevelse!

LÄRARENS ROLL

Du som känner eleverna blir den trygga vuxna i rummet. Därför önskar vi att du främst fokuserar på att ta del av föreställningen. Ju mer du närvarar i det som händer på scen desto lättare kommer även eleverna kunna göra detta.

PUBLIKENS ROLL

Scenrummet för Voice är ett varmt, intimt rum där man som publik hamnar nära skådespelarna. Ibland kommer de sätta sig i publiken, t.ex. tränga sig ner bland eleverna. Du som känner eleverna bäst avgör om de behöver känna till de här momenten innan föreställningen.

FÖRBEREDELSE

Prata med varandra om er gemensamma erfarenhet av att gå på teater. Är det första gången för någon? Har någon varit på teater innan och hur var det? Via vår hemsida kan ni ta del av information om Voice. Där hittar du beskrivning av föreställningen, trailer och pressbilder för förberedelser vid behov. Skapar materialet några förväntningar? Diskutera tillsammans!

SIST MEN INTE MINST vill vi understryka hur roligt det är att ni kommer till oss. Utan er blir det ingen teater. Och vi vet vilken stor insats som krävs av er lärare för att hitta datum, planera för besöket och ta er hit. Stort tack för ert engagemang, det kommer vara värt det! Och hjärtligt välkomna till Angeredes Teater.

ORDLISTA VOICE

▶ ASSIMILERING

Assimilation eller assimilering är ett begrepp som beskriver processen då en grupps kulturella särart försvinner eller överges i mötet med majoritetssamhället. Till skillnad från integration, där olika gruppers kulturella särart inte ses som ett hinder för inträdet i samhällslivet, är assimileringen framtvungad av hårda krav på anpassning till dominerande normer för socialt beteende. En annan skillnad mellan dessa begrepp är att assimilering i första hand syftar på beteendemässiga, språkliga och religiösa förändringar medan integration berör sociala, ekonomiska och politiska villkor för olika grupper. Med andra ord beskriver begreppet assimilering identitetsförändringar medan begreppet integration är uttryck för samhälleliga förändringar. Assimileringen kan vara resultat av antingen individuella val eller påtvingade av politiska beslut som syftar till kulturell, språkligt eller religiös likriktning.

På individnivå kan assimilering alltså vara ett resultat av att utsättas för rasism, då personen som utsätts antingen medvetet eller undermedvetet anpassar sig till samhällsnormerna.

▶ BIG CHOP

The big chop beskriver handlingen när personer med afrohår klipper av sig rakpermanentat eller på annat sätt kemiskt behandlat hår, för att omfamna sin naturliga hårtextur.

▶ CODE SWITCHING

Att skifta från ett språk, en dialekt eller sociolekt till en annan, ofta beroende på social kontext. Det kan exempelvis handla om att de som tillhör minoritetsgrupper skiftar språk eller sociolekt beroende på om de pratar med andra som tillhör gruppen, eller befinner sig i ett sammanhang där de flesta tillhör majoritetssamhället.

▶ COLORISM

Diskriminering baserad på hudfärg, eller mer specifikt hudton. Som en del av den globala strukturella rasismen, är colorism en process som ger personer med ljusare hud privilegier över de med mörkare hudtoner. Det leder till att exempelvis ljushyade svarta har fler privilegier i samhället än mörkhyade svarta personer har.

▶ HYPERVAKSAMHET

Ett tillstånd av en kraftigt höjd vaksamhet, som gör en ständigt uppmärksam på potentiella hot. Tillståndet kan uppenbara sig i samband med exempelvis posttraumatisk stress eller fobier. Personer som är hypervaksamma upptäcker ofta hot som omgivningen inte ser, eftersom de ständigt är på sin vakt och uppmärksamma på allt som skulle kunna utgöra en fara. Att bli utsatt för rasism och/eller minoritetsstress kan leda till hypervaksamhet.

ORDLISTA VOICE FORTS.

Om klasskamrater eller kollegor inte förstår varför någon “blir så arg” eller på något annat sätt reagerar starkt på något, kan det vara så att den är hypervaksam och därför triggas av händelser eller kommentarer som andra inte reagerar på.

Emellanåt kan personer som är hypervaksamma på grund av minoritetsstress också uppfatta någonting som hotfullt, när det i själva verket är någonting annat. Jämför det med någon som lider av ormfobi, och går en skogspromenad. Den kommer upptäcka ormar som andra inte ser, eftersom de på grund av hypervaksamheten har stenkoll på omgivningarna. För en person med ormfobi kan dock en pinne också likna en orm och trigga en stressreaktion. På samma sätt kommer en person som är hypervaksam på grund av minoritetsstress relaterad till rasism att upptäcka rasism oftare än en person som inte är det. I bästa fall kan det vara en tidig signal på att någonting inte står rätt till i skolan och arbetsplatsen, och att det kan finnas problem att ta itu med.

► INTERNALISERING

När personer som tillhör minoritetsgrupper tar till sig majoritetssamhällets negativa syn på sig själv och den egna gruppen, och accepterar den som en del av sin egen självbild. Om en negativ stereotyp av den egna gruppen exempelvis är att alla som tillhör den är dumma, kan det leda till att de som tillhör gruppen internaliserar det och börjar tro att de är dumma.

► INTERSEKTIONALITET

Ett samhällsvetenskapligt begrepp som syftar till att synliggöra specifika situationer av förtryck som skapas i skärningspunkter för maktrelationer baserade på ras, kön och klass. Begreppet har sin bakgrund i den antirasistiska feminismen i USA.

Det finns en rad andra faktorer än kön som spelar in i vilka livsvillkor vi har. Ett intersektionellt angreppssätt innebär att man tittar på flera maktordningar eller sociala kategorier samtidigt. De sociala kategorier som ofta nämns är de sju diskrimineringsgrunderna som finns i svensk lag: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Andra maktordningar som kan spela roll är till exempel socioekonomi och var i landet du bor.

► JOLLOF

Jollof är en maträtt baserad på ris som tillagats i en sås av tomat, lök och olika kryddor. Det är en stapelrätt i de flesta västafrikanska länder och alla länder har sin egen variant. Rättens ursprung går att spåra till 1300-talet och Wolof- eller Jolofriket som innefattade delar av dagens Senegal, Gambia och Mauretania. Sedan många år tillbaka pågår en fejd mellan Ghana och Nigeria, om vilket land som gör det godaste Jollof-riset, skämtsamt kallat för “The Jollof Wars”.

ORDLISTA VOICE FORTS.

► MINORITETSSTRESS

Minoritetsstress är en särskild typ av stress som kan uppstå hos personer som tillhör minoritetsgrupper, på grund av strukturella ojämlikheter, stereotypa uppfattningar och medvetna eller omedvetna kränkningar, som minoriteter möter i samhället dagligdags.

Ordet förklarar den mekanism som ligger bakom en konstant förhöjd stressnivå kopplad till diskriminering eller risk för diskriminering, och alltså ligger bortom och utöver den vanliga stress som alla personer, oavsett grupptillhörighet, kan uppleva. Att utsättas för minoritetsstress kan leda till: **assimilering, internalisering, eller hypervaksamhet**

► PASSERA

Att passera är förmågan att uppfattas som tillhörande en annan social grupp eller identitet än den man är eller har. Det kan handla om att passera som en annan ras eller etnicitet, religion, sexuell läggning, klass eller ett annat kön. Att passera kan vara ett sätt för personer att undkomma stigma, nå ökad social acceptans och få tillgång till flera rättigheter än den egna gruppen har tillgång till.

► POSTKOLONIALISM

Tidsperioden eller tillståndet som återfinns i efterdyningarna av den europeiska kolonialismen. Termen kan också användas för att beskriva det pågående arbetet med att återta historieskrivningen och agensen för människor världen över som drabbats av den västerländska kolonialismen och imperialismen. Termen ska inte missförstås som ett påstående om att vi lever i en värld som nu är fri från kolonialism, utan som ramverk för att arbeta för att bli fri effekterna av den som lever kvar än idag.

Postkolonial teori syftar till att studera den europeiska kolonialismen och industrialiseringens kvarvarande effekter på stora delar av världen idag. Forskningsfältet problematiserar den västerländska kunskapstraditionen och dess förankring i globala relationer av dominans, som legitimerar över- och underordningsrelationer som resulterar i förtryck, rasism och diskriminering.

► RASIFIERING

En term som används för att understryka att uppfattningen om människor som tillhörande olika raser är en social konstruktion.

Begreppet beskriver olika sociala processer av föreställningar, bemötanden och beteenden som har med ras och etnicitet att göra. Det blir vanligare att till exempel höra att någon "är rasifierad". Då brukar man syfta på en person som till exempel har ett utomeuropeiskt namn eller har rötter i till exempel Afrika, Asien, Mellanöstern eller Latinamerika. Men alla rasifieras - oavsett ursprung, hudfärg eller etnicitet. Även vita personer är rasifierade.

ORDLISTA VOICE FORTS.

Som exempel kan man jämföra med att processen att köna människor, då samhället i stort har olika förväntningar på människor beroende på vilket kön de tillskrivs, eftersom de tillskrivs förutfattade meningar och stereotyper kopplade till det könet. På samma sätt tillskriver majoritetssamhället människor som rasifieras som exempelvis svarta, vita eller samer olika egenskaper beroende på vad de rasifieras som. Eftersom vi lever i ett samhälle där strukturell rasism existerar påverkas människor alltså antingen positivt eller negativt beroende på hur de rasifieras.

► TOKENISM

Tokenism innebär att man genom symbolisk användning av minoriteter ger sken av att hävda mångfald och inkludering. Tokenism kan bestå av att en herrklubb väljer in en kvinna utan att i övrigt ändra sin verksamhet.

Begreppet och förfarandet blev känt och beskrivet i amerikansk populärkultur senare delen av 1950-talet. I försök att bryta upp rasmässig segregation blev tokenism ett arbetssätt som dock snarare enbart gjorde problemen uppenbara utan att lösa dem.

► WOKE

En term som betyder att vara medveten om diskriminering och rasism. Woke som begrepp härstammar ur uttrycket stay woke, ursprungligen kopplat till afroamerikansk slang (AAE, African American English) och fick ny spridning genom Black Lives Matter-rörelsen under andra halvan av 2010-talet.

På senare år har uttrycket också börjat användas nedsättande, för att signalera att någon är politiskt korrekt. Människor som står till höger politiskt använder det ofta som skällsord mot personer de uppfattar som vänster. Ordet har därmed för många också fått en negativ klang idag.

I VOICE har karaktären Kerstin som motreaktion skapat sin egen rörelse, som hon kallar för Rebel-woke. Det är ett sätt för henne att reclaima uttrycket, och ta avstånd från gamla associationer till det.

► ÖVNING - FILMKLIPP OM MIKROAGRESSIONER

Titta på klippet från **Blackstage UK** och diskutera det ni sett i mindre grupper. Ta ordlistan till hjälp för att förtydliga de olika begreppen.

BLACKSTAGE UK | Episode 1:
MicroAggressions and Assumptions

► ÖVNING - VAD GÖR MIG TRYGGARE I ETT RUM MED ANDRA MÄNNISKOR?

Forma en ring mitt i rummen så ni alla ser varandra. Ställ frågan: "Vad får mig att känna mig tryggare i ett rum?"

Låt alla ta en stund att tänka och svara tyst för sig själva på frågan. Hjälpt deltagarna med till exempel stämningar, hur andra bemöter en, saker som kan hända före eller efter en går in i rummet, prylar, sinnesintryck eller något helt annat.

Efter detta får den som känner sig manad ta ett steg in i ringen och svara högt på frågan. De som känner likadant som den som talat tar ett kliv framåt i ringen. Övningen fortsätter tills alla som vill, har fått säga något. Det kan vara bra att förtydliga innan ni börjar att det inte finns något rätt eller något fel. Om det är för otryggt för gruppen att svara i helgrupp kan de i stället få berätta för varandra två och två.

Exempel på svar kan vara:

"När någon frågar om jag vill följa med och köpa lunch/ta sällskap till Bamba"

"När människorna i rummet är tydliga"

"När människor anstränger sig för att möta andras blickar"

Avsluta med att synliggöra att vi har olika behov. Om alla sagt samma sak, berätta att i andra grupper kan det se annorlunda ut. Det är t. ex vanligt att en del gillar när folk frågar hur de mår och att andra inte gör det eller att en del uppskattar fysisk kontakt medan andra inte gör det.

Genom att få reda på vad som gör människorna vi har omkring oss trygga kan vi bidra till en tryggare miljö för alla.

VOICE SPELAS 4 OKTOBER - 9 DECEMBER | FRÅN 15 ÅR | CA 70 MIN

WWW.ANGEREDSTEATER.SE

MEDVERKANDE Aurelia Dey, Oméya Simbizi, Yamou Sosseh

MEDVERKANDE FILM & RÖST Astrid Assefa & Mina Gino

REGISSÖR Maria Salah

SCENOGRAF Jenny Kronberg

DRAMATIKER Aurelia Dey & Palmira Koukkari Mbenga

DRAMATURGER Anne Fredriksson, Marit Mevold, Mia Winge

FÖRESTÄLLNINGSDRAMATURG Astrid Assefa

KOSTYMDESIGNER Mary-Anne Buyondo

MASKDESIGNER Meron Abraham

LJUSDESIGNER Johanna Larsson

KOMPOSITÖRER Partillo & Aurelia Dey

PSYKOLOG Hanna Wallenstein

FOTOGRAFER AORTA

AFFISCH Natalia Murobha

**ANGEREDS
TEATER**

VOICE | PEDAGOGISKT MATERIAL | ANGEREDS TEATER 2024